

Освітні інновації у вищих навчальних закладах: проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій

підсумки одного експерименту / В. В. Кривошеєв // Інновації в освіті. – 2006. – № 2. – С. 35-42.

5. Лапёнок М. В. Теоретико-методичні основи організації інформаційного середовища дистанційного навчання в загальноосвітній школі / М. В. Лапёнок // Педагогічна освіта. – 2011. – № 2. – С. 170-177.

ШКІЛЬНІ СИСТЕМИ КРАЇН СВІТУ

О. Дуценко

*викладач кафедри математики, інформатики та інформаційної діяльності
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

Україна прагне підвищити рівень розвитку в усіх сферах. В свою чергу, підвищення якості освіти відіграє важливу роль в загальному розвитку країни. Україна спрямована на європейські стандарти, тому створення ефективної шкільної системи для України є пріоритетним завданням.

Сьогодні характеризується реформуванням освіти – прийняттям Концепції Нової української школи (від 14.12.2016 р.), Закону України «Про освіту» (від 05.09.2017 р.), Державного стандарту початкової освіти (від 21.02.18 р.), Міністерство освіти і науки України пропонує на обговорення Проект Закону України «Про повну загальну середню освіту». В рамках реформи загальної середньої освіти розроблюють Державний стандарт базової середньої освіти, Державний стандарт профільної середньої освіти.

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета – створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті [3]. Головними підходами відповідно до Концепції Нової української школи виступають компетентнісний підхід, «педагогіка партнерства», особистісно-орієнтований підхід. Тому досвід світових шкільних систем є одним із шляхів підвищення якості освіти в Україні.

Мета статті – проаналізувати досвід шкільних систем різних країн світу та виділити найефективніші світові шкільні системи для української школи. Питання вивчення досвіду іноземних країн в сфері освіти розглядається наступними науковцями: А. Климчук, С. Чумаченко, О. Юрченко, Г. Гупало, Парк Сонг Су, М. Яссен, Гіє Ассер, О. Фіданян та інші. Але питання ефективних шкільних систем для української освіти залишається актуальним.

Розглянемо шкільні системи наступних країн: Швеції, Естонії, Ізраїлю, Південної Кореї, Нідерландів, Фінляндії, Британії.

С. Чумаченко аналізує освітні цінності Швеції, де ключовими поняттями у вихованні учнів є поняття «відповідальність». В освіті Швеції пріоритетними є ціннісно-орієнтований підхід та групова технологія навчання.

Ю. Воолайд зазначає, що в Естонії виставлення оцінок учням відбувається лише в старших класах. Оцінки ставлять за знання, а знання не є цінністю, необхідним є зв'язок знань та вмінь застосовувати знання для вирішення практичних завдань. Важливим є розвиток креативного мислення. На думку автора, оцінювання не повинно бути першою необхідністю навчального процесу. Цінність навчального процесу полягає в формуванні ланцюжка знання-розуміння-вміння. Пріоритетним є індивідуальний підхід до учнів.

А. Жарова вказує на те, що пріоритетними в шкільному навчанні Ізраїлю є створення учнями чогось нового та формування вмінь ставити питання учнями. Важливим є розвиток конвергентного і дивергентного мислення. Конвергентне мислення учнів полягає в знаходженні єдиного правильного рішення серед усіх запропонованих варіантів вирішення завдання учнями. Дивергентне мислення полягає в знаходженні творчого

*Освітні інновації у вищих навчальних закладах: проблеми використання
інформаційно-комунікаційних технологій*

варіанту вирішення завдання та спробуванні декількох варіантів вирішення поставленого завдання.

Завданням вчителя виступає будівництво освітнього процесу навколо впевненості учнів у своїх силах. Знання нерозривно пов'язані з вміннями.

Важливим моментом є звертання вчителів на емоційний стан дітей, обговорення цього стану, розвиток емоційного інтелекту. В ізраїльських школах існують заняття з розвитку стресостійкості.

В Південній Кореї навчання триває 12 років – початкова (6-11 років), середня (12-14 років), повна середня (15-17 років) школи. В середній школі діти вивчають навчальний предмет «Правильне мислення» («Інтелектуальний розвиток»). Школи зазвичай розташовані в окремих будівлях. На відміну від українських шкіл, в Південній Кореї учні вступають кожного разу до наступного класу. Ключовою ідеєю є формування сучасної людини з інноваційним типом мислення.

А. Климчук [1] пропонує сім методів шкільної освіти Франції, які варто застосовувати в Україні:

1) бібліотеки з бук-бендами.

Навчання учнів починається з обміну прочитаної різноманітної літератури на нову. Кожна книга позначена стікерами, які визначають рівень складності. В процесі обміну літератури окрім бібліотекаря та учнів, приймають участь ще і батьки. Рівень складності книги зазначається в спеціальному зошиті учня.

2) онлайн-щоденники і «домашки» у планшеті.

Навчальний заклад, починаючи з другого класу, кожного учня забезпечує навчальним айпадом. Існує шкільна платформа з навчальним матеріалом, домашніми завданнями. Батьки на платформі можуть переглянути новини шкільного життя, онлайн-щоденник своєї дитини.

3) подкасти та відеодосліди;

Шкільна онлайн-платформа містить спеціальний розділ Подкасти, тобто розділ аудіо- та відеоінформації. На уроці учні переглядають подкасти та створюють власні. Зазвичай навчальні відеодосліди учні проводять вдома.

4) залучення до шкільних педрад;

Від кожного класу два учня входять до складу педагогічної ради. Мета участі учнів – розповідь про проблемні ситуації в класі.

5) шкільні сеанси в кіно та навчальні вистави;

До шкільної програми входять сеанси в кіно, узгоджені з Міністерством освіти. Кінофільми учні обговорюють заздалегідь та після перегляду кінофільмів за матеріалами, підготовленими вчителем. Так само відбувається із навчальними виставами.

6) уроки музики з елементами театральної майстерності;

На уроках музики учням пропонується виконувати власні пісні, вірші тощо.

7) групова робота та асистенти.

Зазвичай клас розподіляється на групи (5-6 учнів). Учитель працює з однією групою, а асистент – з іншою, наступний асистент – з іншою і т.д.

В Міжнародній школі Гааги (Нідерланди) всі освітні питання між батьками та вчителями, адміністрацією школи вирішуються дистанційно.

Батьківські збори відсутні в загальноосвітній школі міста Амерсфорт. Індивідуально відбувається вирішення питань учнів з батьками та адміністрацією. Першочерговим є моральний стан дитини. Збори батьків відбуваються лише перед складаннями іспитів в 7 та 8 класах з метою пояснення проходження іспитів та рекомендацій щодо підготовки учнів до іспитів.

В коледжі міста Гронінген батьківські збори відбуваються лише перед початком навчального року з метою ознайомлення батьків з навчальною програмою на рік. Наявна

Освітні інновації у вищих навчальних закладах: проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій

система онлайн-контролю оцінок учнів, відсутні паперові щоденники.

В школах Фінляндії відсутні вимоги до зовнішнього вигляду учнів. Учні можуть в будь-який момент вийти з класу. Можуть виконувати завдання поза навчальних кабінетів. Стіни класів є прозорими. Учні можуть дописувати завдання контрольної роботи навіть вдома. Під час навчання учням пропонуються різноманітні завдання. Старшокласники виконують завдання за ноутбуками, як власними, так і шкільними. Оцінювання відбувається з 4 класу.

В освітньому процесі використовується ігрова технологія навчання. В класі є вчитель та помічник вчителя. Для взаємодії батьків учнів та школи існує спеціальний електронний кабінет.

В Фінляндії відсутнє поглиблене вивчення навчальних предметів, усі навчальні предмети є рівноправними.

Для Британії характерна інклюзивна освіта, інтерактивність та індивідуальний підхід. Навчання є практичним: проведення експериментів.

В Британії учні розподіляють на групи (хауси). Кожного місяця між групами відбуваються змагання зі спорту, музики, декламування віршів тощо. Після кожного змагання групи отримують бали. В кінці року за результатами балів оголошуються переможці. Щоранку перед заняттями відбуваються збори з метою оголошення плану на день, обговорення новин учнів. У вихідні дні учні можуть відправлятися в освітню подорож (екскурсію). Актуальним для учнів є благодійність.

В британських школах є навчальні предмети Спорт та Art (Мистецтво). Щосеместра змінюються види спорту, які обирають самі учні. Звичайною справою для учнів є робота в бібліотеці. На першому уроці Art учні малюють правою рукою, а потім лівою рукою для розвитку півкуль мозку.

Під час навчання учням пропонуються індивідуальні завдання. Домашнє завдання задається лише на наступний тиждень. Учні складають іспити з усіх навчальних предметів, навіть по декілька іспитів на день та щодня.

Батьківські збори проходять двічі на рік. Батьки разом з учнем спілкуються окремо з кожним вчителем.

Яскравим прикладом сучасної школи є школа AltSchool в США. Для цієї школи характерним є персоналізоване навчання, тобто таке навчання, при якому учні самостійно обирають навчальні предмети, навчальні теми, навіть темп навчання та час прибуття до школи. Все реалізується завдяки моделі навчання «учень – вчитель – комп'ютер». Школу AltSchool називають школою «Монтессорі 2.0». Розподіл на класи відсутній, учні навчаються від 4 до 14 років. Школа поділяється на дитсадкові, молодшу та середню групи.

Школа AltSchool обладнана за принципом корпорації Google, наявні місця для спорту, мистецтва, дизайну, гри, відпочинку тощо. За відвідуваність учнів школи відповідає спеціальний додаток у вигляді монітора на стіні, на якому учень кожного дня робить позначку про прихід до школи. Учні 3-4 років отримують власні айпади, навушники, старшокласники – ноутбуки. Гаджети використовуються для виконання завдань та завантаження результатів роботи в базу даних. Спеціальний додаток My.AltSchool використовується для перегляду успішності учня, усі дані про учня та створює учнівський план навчання.

Часто уроки є інтегрованими, використовуються різноманітні завдання. В школі наявні камери, за допомогою яких вчитель може аналізувати освітній процес. Учні самостійно обладнують навчальні кабінети.

Отже, в школі AltSchool саме штучний інтелект розробляє для кожної дитини навчальний курс.

В Україні 2018-2019 н.р. буде характеризуватися початком роботи початкової

*Освітні інновації у вищих навчальних закладах: проблеми використання
інформаційно-комунікаційних технологій*

школи за новими освітніми стандартами на компетентнісній основі.

Відповідно до Нової української школи інструментом забезпечення успіху нової української школи виступає застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти. Застосування ІКТ розширюють можливості педагогів та забезпечують формування технологічних компетентностей учнів.

До ключових компетентностей Нової української школи відносяться: спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; основні компетентності у природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; уміння вчитися впродовж життя; ініціативність і підприємливість; соціальна та громадянська компетентність; обізнаність та самовираження у сфері культури; екологічна грамотність і здорове життя.

Основними принципами підходу «педагогіка партнерства» виступають повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене середовище; принципи соціального партнерства.

Новою українською школою пропонується створення нового освітнього середовища за допомогою ІКТ, наявність електронної платформи електронних підручників, навчальних курсів як для школярів, так і для вчителів, освітнього порталу з методичним та дидактичним матеріалами, е-енциклопедіями, мультимедійними підручниками, інтерактивними онлайн-ресурсами. Планується перехід до системи освітнього електронного документообігу.

Нова українська школа буде спрямована на розвиток потенціалу кожної дитини, дитину навчатимуть справлятися зі стресом та напругою.

Загальна тривалість повної загальної середньої освіти буде складати 12 років. Відповідно до нового базового Закону «Про освіту» виділяються наступні рівні повної загальної середньої школи:

1) початкова освіта (4 роки), яка поділяється на перший, адаптаційно-ігровий, цикл (1-2 класи) та другий, основний, цикл (3-4 класи);

2) базова середня освіта в гімназії (5 років), яка поділяється на перший цикл – пробудження і підтримування інтересу до знань, другий цикл – формування особистісних характеристик;

3) профільна середня освіта в ліцеї або закладах професійної освіти (3 роки) передбачає академічне спрямування навчання із поглибленим вивченням навчальних предметів та професійне спрямування на отримання професії.

Вважаємо, що сучасна українська шкільна освіта повинна бути спрямована на:

1) розвиток дивергентного мислення учнів;

Дивергентне мислення спрямовано на розвиток творчості учнів, що є необхідним для сучасного суспільства.

2) звертання уваги вчителів на емоційний стан учнів;

Бачимо з Концепції Нової української школи, що передбачається навчання учнів справлятися зі стресом, напругою. Адже, стійкий емоційний стан є запорукою успішної навчальної діяльності. Як можна досягти якоїсь мети в освітньому процесі, якщо дитину щось турбує емоційно, психологічно.

3) використання бібліотеки з бук-бендами;

Така французька шкільна система зможе підвищити рівень зацікавленості учнів літературою та процесом читання книжок.

4) розміщення навчальних матеріалів на електронній платформі;

Деякі вчителі мають персональні веб-сторінки в Інтернеті (веб-сайти, блоги, сторінки в соціальних мережах тощо), де викладають свої навчально-методичні матеріали. Але це не має масштабного характеру. В свою чергу, Концепція Нової української школи

Освітні інновації у вищих навчальних закладах: проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій

передбачає створення нового освітнього середовищі засобами ІКТ.

5) використання електронних щоденників;

Використання електронних щоденників відбувається фрагментарно. Але таке використання надасть можливість батькам завжди бути в курсі успішності своєї дитини, реагувати на результати навчання дитини.

6) використання подкастів та відеодослідів;

Використання подкастів та відеодослідів надасть можливість кращого сприйняття навчального матеріалу.

7) залучення учнів до участі в педрадах, батьківських зборах;

Залучення учнів до участі в педрадах та батьківських зборах забезпечить своєчасне вирішення конфліктної ситуації, учні зможуть поділитися своїми проблемами з вчителями та батьками, отримати пораду та шляхи вирішення проблемної ситуації.

8) спілкування батьків та вчителів як очно, так і дистанційно;

Дистанційне спілкування батьків і вчителів забезпечить контроль над навчанням учнів, адже таке спілкування буде спрямоване на вирішення питань підвищення рівня знань учня, спілкування учня з однокласниками або вчителями.

9) збільшення кількості позаурочних годин на проведення різноманітних змагань (спортивних, музичних, театральних, навчальних тощо).

Змагання зближують учнів. Можна запропонувати змагання серед різних класів, різних вікових груп. Різноманітні змагання забезпечують прояв себе можливо в спорті, музиці тощо.

Отже, досвід кожної із розглянутих країн є цікавим та незамінним для побудови якісної української освіти. Перспективи подальших розробок вбачаємо в продовженні вивчення питання ефективних шкільних систем світу.

1. 10 текстів про найуспішніші освітні системи у світі / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/10-tekstiv-pro-najuspishnishi-osvitni-systemy-u-sviti>.

2. Михайлова Ю. Чим європейська освіта відрізняється від української? / [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://24tv.ua/osvita_v_ukrayini_chim_vidriznyayetsya_vid_osviti_u_yevropi_n858432.

3. Нова українська школа / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.

4. Нова українська школа / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/wp-content/uploads/2016/08/mon.pdf>.

5. «Нова українська школа – це школа для життя у XXI столітті» – інтерв'ю з міністром освіти і науки України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/nova-ukrainska-shkola-tse-shkola-dlia-zhyttia-u-xxi-stolitti-interviu-z-ministrom-osvity-i-nauky-ukrainy>.

6. Як це – переїхати навчатися до країни «Гаррі Поттера» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvitoria.media/opinions/yak-tse-pereyihaty-navchatys-do-krayiny-garri-pottera>.

7. AltSchool – школа, де вчителів частково замінили комп'ютери / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/altschool-shkola-de-vchyteliv-chastkovo-zaminyly-komp-yutery>.